

Iskaja vsek četrtek in
vse s poštno vred ali
v Mariboru s poštnim
na dom za celo leto 25 din.,
pol leta 12-50 din., četrletno
60 din. Izven Jugoslavije
46 din. Naročnina se pošlje
na upravišče "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Lst se depozira do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Roke-
pi se ne vračajo. Uprav-
ništvo sprejema naročnice,
inzerate in reklamacije.
Cene inzeratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
e primeren popust. Neopisne
reklamacije so poštne
proste.
Čekovni račun poštne
urada Ljubljana št. 10.603
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

42 številka

MARIBOR, dne 4 oktobra 1928

57. letnik.

Mariborski Orel — 15 let.

Zdi se mi, kakor ba bilo včeraj... Tako hitro so
minula leta. V soboto, 1. avgusta 1908, smo se zbrali
fantje in moške v Mariboru k ustanovitvi Orla. Bil sem
tistikrat še doma pri svojih dragih starših. Maribor-
čani so me povabili na ustanovni zbor orlovskega odse-
ka. Z nepozabnim prijateljem iz mladih dni Francetom
Šekolom iz Jarenine sva zbrala kakih 10 mladeničev iz
mariborske okolice, ki so se udeležili zbora. Malo nas
je bilo.

Imenoma naštejem ustanovitelje: dr. Karel Ver-
stovšek, dr. Anton Korošec, Fr. Jerič, Fr. Rakovič, Fr.
Leskovar, Josip Praprotnik, Rudolf Simonič, Jos. Šiš-
ka, Fr. Kumrec, I. Zorko, A. Ham in še nekateri drugi.
Polovica teh se je že odpočila v hladnem grobu.

Malo nas je sicer bilo ob ustanovitvi, a navdušenje
za orlovsko organizacijo je rodilo uspeh. Orel se je v
Mariboru takoj udomačil. V letih 1908 do 1914 se je raz-
vil do one veličine, da je prekašal celo starega Sokola.
Ustanovitelji in nadaljnji voditelji Orla so bili sami
idealni moške in fantje.

Narodna ideja, združena s krščansko zavestjo, je
prepojila ne samo orlovske vrste, ampak kvas teh idej
se je polagoma razširil tudi med ostalo naše ljudstvo v
Mariboru ter bližnji in širni okolici. Naglašam posebej,
da je mariborski Orel s paznim očesom zasledoval ve-
liko narodno borbo, ki jo je bil naš slovenski rod med
Muro in Dravo. Smelo trdim, da gre mariborskemu Or-
lu nemala zasluga, da se je okoli leta 1910 začelo v na-
rodnem oziru na ozemlju med Muro in Dravo obračati
na bolje. Ljudsko štetje je leta 1910 na tem teritoriju
izpadlo vsled krepkega sodelovanja naših mladinskih
in izobraževalnih organizacij zelo ugodno. Mladi, čili
Orli in po njih narodno navdušena kmetska in delav-
ska mladina je šla na tihem od hiše do hiše in prosila
ter rotila vsakega posameznika, naj se vpiše pri ljuds-
kem štetju za Slovenca. Naši Orli se niso zadovoljili
samo s Slovenskimi goricami, šli so na veliko narodno
delo celo tje v slovenske vasi severovzhodno od Radgo-
ne. Uspeh je bil velik. Vso delo Südmarke in Schul-
vereina je bilo uničeno. Vse naše občine so izkazale o-
gromno slovensko večino.

Sam sem sodeloval tedaj z Orli in člani Mladen-
skih zvez pri tem velikem nacionalnem delu. Svigali
smo od hiše do hiše. Naših mladih bojnikov ni zadr-
ževal ne dež, ne sneg, ne mraz, ne groznje.

Da je mednarodna komisija v Parizu priklonila
ozemlje med Muro in Dravo Jugoslaviji, se imamo za-
kvaliti srečnemu dejstvu, ker je ljudsko štetje izkazo-
valo leta 1910 slovensko večino.

Zgodovinsko dejstvo je, da ako ne bi naša kršćan-
ska mladinska in prosvetna organizacija razvila med
narodom na meji tako živahne delavnosti v prosep

nacionalne probude, danes ne bi bil naš ne Maribor ne
lepe Slovenske gorice in Dravska dolina.

Ti Orel mariborski, ki slaviš 6. in 7. oktobra svoje
15letno zmagoslavje, bodi ponosen, ker si sodeloval pri
velikem osvobodilnem delu naše lepe zemlje in našega
Maribora.

Ko gledamo z radostjo nazaj na uspehe našega Or-
la, moramo ob 15letnici pogledati v bodočnost. Orel,
čaka te velika naloga.

Naloga, da zbereš v našem Mariboru in okolici do-
bro, pošteno mladino v svoje vrste. Naloga, da širiš kr-
ščansko idejo in mladeniško živost med mlade naše
roje. Izobrazbo na vseh poljih širi in podžigaj!

Borba te čaka! Hudi boji so pred nami! Krščanstvo
in slovenstvo bo potrebovalo krepke pomoči in podpore
orlovstva.

Sprejmi Orel mariborski moje in mojih tovarišev
iskrene čestitke k dosedanjim uspehom, ob enem pa
željo, da bo tvoja 20letnica kronana z novimi lavorika-
mi za krščanstvo in slovenstvo.

Prijatelji, prijatelji! Dne 7. oktobra prihitite vsi
v naš Maribor, da sijajno proslavimo 15letnico našega
Orla. Na svidenje!

Bog živi mariborskega Orla!

Franjo Žebot.

V Beogradu, 24. sept. 1928.

Splošna nezadovoljnost v Slo- veniji.

(Iz govora poslanca g. Vlado Pušenjaka povodom skup-
ščinske razprave o dvanajstinih za oktober, november
in december.)

Pričakovali smo, da nam bo g. finančni minister
predložil redni proračun v prejšnjem in razpravo. Mesto
tega nam je pa znova predložil dvanajstine za tri mesece.
Pri tej priliki moram ponovno povdarjati naše stališče,
ki zahteva, da naj se državno gospodarstvo vrši na pod-
lagi rednega proračuna in da naj bodo dvanajstine le
izjeme, ki se dovolijo le v izrednih slučajih.

Namen dvanajstin - posebno izkoriščanje naših krajev.

G. finančni minister navaja v uvodu k zakonu o
dvanajstinih za mesce oktober, november in december
razloge, ki so bili merodajni zato, da ni mogel predložiti
pravočasno proračuna. Ti razlogi ne drže. Mi vemo prav
dobro, da se je predložil pred letom dni sestavljeni pra-
račun. Ako je bil ta proračun pomanjkljiv, kakor to
trdi g. finančni minister, potem je bilo dovolj časa, da
se ta pomanjkljivi proračun popravi. Da se ni predložil
redni proračun, zato so merodajni čisto drugi razlogi.

dosti klatil nekoč po tujini in ko se je vrnil v domovi-
no, si je kupil majhen vinogradič in si postavil kočuro.
Bil je na dolgo potegnjen postav in suh, gotovo mu ni
nosil neimenovani del človeškega telesa četrte kile mesa.
Imel je navado, da je vedno žvečil tobak in vsaj jaz ga
nisem videl nikdar brez «čika» v ustih. Pehal se ni
skozi življenje s težkim poljskim delom, ampak so ga
le klicali radi v vinograde in sadonosnike, kjer je z
uspehom cepiljal trtne ter sadne divjake. Svoj vino-
gradič je imel vzorno obdelan, kozo pri bajti in ob obil-
nih prostih urah se je podil po šumih za tiči, ververica-
mi, jazbece je izkurjeval iz lukenj in polhe je znal lo-
viti kot nikdo drugi v fari. Glede javnega življenja in
politike je veljal med domačini kot modrišak, ki se je
šolal v tujini, v verskem oziru je bil svobodomiseln in
v svoji moški dobi gotovo nikdar ni videl v obraz do-
mačega farnega patrona sv. Miklavža. Osovražen ni bil,
ker ni bil pretepač, a ravno radi njegovega brezverske-
ga značaja ni nikdo sklepal z njim posebnega prijat-
eljstva. Posestniki kostanjevih gozdov so ga imeli pre-
cej na piki, ker je brez vprašanj rezil po šumah mla-
de kostanjice ter pletel iz njih prav lične bičnike, ali
kakor pri nas pravimo: gajznjake. Te bičnike je pro-
dajal v večjih množinah po sejmi in sicer za seksar
komad. Najbrž je pri tej kupčiji dobro zaslužil, ker se
je držal prav do svoje nesrečne smrti. Mladi gospo-
darji in fantje gizdalini so ga celo imeli v čislju, ker je
znal gladko briti in lase striči brez stopnjice. Opravil je
celo nedeljsko preobleko na glavi ter po obrazu za
štirjačo ali «pakele» tobaka. Kar se tiče moje osebe, mo-
ram priznati, da sva si bila dobra, sem rad poslušal
njegove kvante o tičjih gnezdi, jazbečevih luknjah in
enkrat me je vzel seboj na poljšji lov.

Se danes se spominjam živo, kako sva šla precej
daleč proti Kozjem v mogočen gozd, kjer so rastle sami
bogzna koliko let stari kostanji, ki so bili precej štor-
nati. Koferc si je odrezal kolec, udrihal z njim po ko-
stanjih in pazljivo poslušal. Pregledal je kostanj od
spodaj do prvih vej, zopet udaril po njem s kolecem,

Prvi razlog je ta, da se je proračun tako znat-
no povešal, da znaša nad 10 milijard 400 milijonov din.,
torej je povešan v primeri s prejšnjim proračunom za
okroglo 50%. Drugi razlog je ta, da so se črtali pri fi-
nančnem ministru razni krediti in razne postavke,
ki so namenjene za razne prečanske kraje. Mi vemo, da
bodo prečanski kraji glede raznih potreb še na slabšem
nego zdaj. Glavni razlog, da se proračun tako dolgo ni
predložil, je pa dejstvo, da se je ves način proračuna-
vanja izpremenil. Dosedaj je večina ministrstev prora-
čunavala tako, da so bili budžeti (proračuni) ministr-
stev razdeljeni na posamezne pokrajine. V novem pra-
računu se pa hoče ta razdelitev na pokrajine opustiti in
cel budžet centralizirati. S tem centraliziranjem se ne
bodo upoštevale gospodarske razmere posameznih po-
krajini, ne razne potrebe, kakor tudi ne razni zakoni, ki
še danes obstoje v posameznih pokrajinah.

S tem centraliziranjem budžeta bo trpel ves pre-
gled, obenem je pa tudi napaka ta, da budžet prav nič
ne ureja, kako naj se razdelijo krediti na posamezne
pokrajine in da vlada prav nič ne bo primorana se ozi-
rati na potrebe in želje posameznih pokrajini.

Govornik dokazuje, kako se kršijo temeljna načela
zakona o državnem računovodstvu, kako prikrito, sa-
movoljno in neuspešno se gospodari na državnih na-
pravih in v ustanovah, kako dela uprava na vseh kra-
jih dolgove, potem pa pride na razna krivična bre-
mena.

Kuluk.

Vidimo, da se prav pridno predpisujejo in pobirajo
doklade na zemljiški davek in druge neposredne davke.
Vidimo, da se kljub temu, da je vlada dala izjavo, da
se kuluk ne bo izvajal v pokrajinah, ki kuluka nečejo,
sili občine, da sestavijo seznamke obvezancev za oprav-
ljanje kuluka, določijo takse za one, ki ne bodo delali
kuluka in razdelijo ceste v posamezne oddelke. Pri iz-
vajanjih teh odredb se je vzdignilo vse slovensko ljud-
stvo, v Sloveniji je vse brez razlike strank proti tej sred-
njeveški napravi. Mislim, da je dolžnost vlade, da vpo-
števa veliko razburjenje ljudstva, opusti izvajanje ku-
luha v Sloveniji ter ukine vse one predpise, s katerimi
zahteva od občin, da sestavijo seznamke obvezancev za
kuluk, da določijo takse za one, ki ne bodo delali ku-
luha in da razdeli ceste v posamezne oddelke.

Oficirske plače.

V tem zakonskem načrtu pozdravljamo predlog, da
se vendar že enkrat dajo sredstva za oživitvenje
službene pragmatike za uradnike in da se dajo sredstva
za zboljšanje materijelnega položaja žandarmerije. Po-
vdarjati pa moram to, da so krediti za oficirje zadosti
preveliki in da se ni vpoštevalo našega načela in našega
predloga, da se naj plače oficirjev izenatijo s plačami
ostalih državnih nameščenecv.

Januš Golec:

Ne kliči vruga!

Moja rojstna župnija je dobila novega župnika,
stari je stopil v pokoj, a ostal v fari.

Kakor žalibog po drugod, je bilo za mojih mla-
dostnih dni tudi pri nas veliko moških faranov, ki so
med pridigo in službo božjo podpirali cerkvene zidove
od zunaj — mesto svoj dušni blagor znotraj cerkve.

Ta vse graje vredna razvada postajanja zunaj cer-
kve je grizla ter pekla novega gospoda župnika in skle-
nil jo je odpraviti na lep in miren način. Stari gospod
je daroval neko nedeljo pozno daritev, naši moški greš-
niki so zopet skrbeli od zunaj, da se cerkev ne bi kam
nagnila. Kar naenkrat so se odpahnili z ropotom ve-
lika cerkvena vrata, v cerkev je privrel cel trop moških
— od zunaj je donel v mogočnem glasu: Miserere —

Vse se je začudeno ozrlo po hramu božjem, gle-
dalo prestrašene — ravnokar došle moške postavke, ki
so se drenjale proti glavnemu oltarju — — od zunaj
pa nam je udarjal na ušesa svečani — — pogrebni mi-
serere — — — Stari gospod je odmaševal in še le po
končani sveti maši smo zvedeli, da je novi gospod žup-
nik oblekel korok, črno stolo in s škropilnikom ter
mrtvaškimi bukvami napodil v cerkev nepotrebne in
pohujšljive zunanje podpornike cerkve. Vsi so poiskali
zavetje pred blagoslovljeno vodo in mrtvaškimi molit-
vami v cerkvi, le rajni Koferc ni bežal, ampak dopu-
stil, da ga je gospod poškopril z usodepolno blagoslov-
ljeno vodo in mu zabil v neposlušno uho nekaj stihov
iz pretresljivega miserere — — —

Moji bogaboječji župljani so odobraval ta korak
novega gospoda župnika; a vsak se je z nekakim stra-
hom spomnil zakrknjenega Koferca, ki ni pokazal stra-
bu ne pred blagoslovljeno vodo, ne pred miserere — — —

Kdo za Boga milega je bil ta Koferc, bo vprašal
vsakdo? Skoro gotovo je bil moj rojak, a se je v mla-

povohal pri spodnji luknji, pljunil, da mu je brižg-
nila rujava slina na daleč skozi zobe in zagodel:

«Poba, tu pa bo nekaj.»

Odrezal mi je dolgo ter vitko šibo in si začel na
moje začudenje slačiti hlače. Zgonjjo odprtno hlače-
nice je trdno zvezal s špago in se spustil v plezanje po
deblu navzgor v samih gatah. Ko se je potegnil do
prvih vej, se je na dolgo zagledal v okroglo luknjo.
Pljunil je z drevesa, pogljal celo čik iz ust, nastavil ne-
zavežani del hlačnice na luknjo in mi zapovedal:

«Sedaj pa porini, poba, šibo v spodnjo luknjo in
štoraj po njej kolikor moreš.»

Štoril sem, kakor mi je bilo naročeno, pogledoval
na kvirku in zapazil, da je pri vsakem sunku s šibo
iz štora nekaj frknilo v hlačnico. Štoral in štoral sem,
Koferc se je muzal med vejami v gatah in menil:

«Pri moj duš, kaj jih je.»

Dregal sem kakih deset minut po štorastem deblu
in Koferc je zadovoljen menil:

«Enajst jih imam, ne bo več, lahko nehaš.»

Odmaknil je hlačnico od luknje jo tudi spodaj
trdno zavezal, se spustil na tla, zagrabil hlače za praz-
no hlačnico in: lop, lop, s polno hlačnico po deblu. Iz
zavezane hlačnice, ki je padala po štoru je bil čuti ob-
upni cvil, a Koferc je neusmiljeno udrihal po kostanju,
dokler je sploh kaj cvekalo iz hlač. Nato je odvezal
hlačnico ter izsul iz nje lepih, debelih — — 11 pol-
hov — —

Na ta preprosti način sva jih nalovila tistikrat 30,
nakar se je Koferc oblekel in me poučil, čes:

«Pri moj duš, tako lovim polhe jaz po dnevu.»

Tak je bil torej že rajni Koferc v glavnih obrisih
po telesu, duši ter zanimanju.

Ko sem še bil dijak-gimnazijec, smo nosili tedaj
domišljavi fantalini dolge kodre. Zmigovali smo z gla-
vami kot konji, ker so nam silili predolgi lasje z glave
po licu. Moj oče je bil v bolj mlajših letih nepopisno
hud na dolge lase in na ono zmigavanje z glavo.

Kreditni za — centralizem.

Budžetni rezervni krediti znašajo po budžetu za l. 1922-23 81.000.000 din. V naknadnih kreditih znašajo ti krediti ponovno 40.000.000 din., sedaj se pa zahteva v te namene zopet tri milijone dinarjev. Vsi ti krediti so nekak dispoziციjski fond vlade. Iz teh kreditov podpira vlada ona stremjenja, ki imajo za cilj očvrstiti centralizem in omogočiti sedanji režim. Vidimo, da se nahajajo ti krediti v budžetu pod lepimi naslovi in sicer se pravi, da so ti krediti namenjeni za nezadostno predvidene, prihodnje izvanredne in malenkostne potrebe. Vidimo pa, da so to le lepi naslovi, resnično so pa ti rezervni krediti samo dispoziციjski fond vlade, s katerimi vlada razpolaga, kakor se ji poljubi. Mi vidimo, da se iz teh kreditov ni za Slovenijo dalo niti jedne pare. Vidimo, da se celo obljube, da se bo iz teh kreditov dalo nekaj za potrebe naših krajev, ne drže.

Policijski in vojaški krediti.

Drug nepotreben in pretiran kredit je kredit za zaupne posle policije. V te namene je dovoljeno v budžetu dva milijona dinarjev, v naknadnih kreditih zopet 2 milijona, sedaj se pa ponovno zahteva še 717.500 dinarjev. Ta kredit je potreben, ker to povdarja gospod notranji minister, za razne namene v pokrajinah na jugu naše države. Mislim, da bi bil ta kredit popolnoma odveč, ako bi bila v južnih pokrajinah naše države boljša uprava, ako bi vlada poslala tja vestne uradnike, ki imajo zadostno kvalifikacijo in dovolj takta za obveščanje z ljudstvom in ki poznajo razmere v teh pokrajinah.

Prav tako nepotreben je kredit za ministrstvo vojne in mornarice. V proračunu kakor tudi v naknadnih kreditih je za to ministrstvo dovoljena svota približno 1 in pol milijarde dinarjev. Sedaj se pa zahtevajo zopet krediti za razne nabave in druge vojne svrhe. Najbolj značilno je to, da se zopet zahteva kredit za vzdrževanje pograničnih trup (obmejnih čet). Lansko leto sta bila gospod vonji minister in minister notranjih zadev mnenja, da so te pogranične trupe nepotrebne. — Doseglo se je celo, da se je za likvidacijo teh pograničnih trup dovolil lep znesek 27 milijonov dinarjev. Sedaj pa gospod vojni minister ponovno zahteva, da se mu da 14 in pol milijona dinarjev za vzdrževanje teh čet. Pripomnim, da bi bile naše meje zavarovane mnogo bolj, če bi se zboljšala uprava, zboljšala naša notranja in zunanja politika, kakor pa s tem, da se tja postavljajo pogranične trupe, ki svoji nalogi nikakor niso kos. Eno leto se likvidira, a drugo leto na novo ustanavlja.

Zapostavljanje prečanskih krajev.

Glede zgradb.

Ministru gradjevin je ponovno določen kredit 74 milijonov dinarjev. Mi vidimo, da ta kredit ni zadosten in da ga bo treba znatno povišati. Vidimo nadalje, da iz tega kredita je določeno mnogo premalo za prečanske kraje. Za Slovenijo na primer je določena samo malenkostna svota 2 milijona osemstisoč dinarjev.

Ob prirodnih nesrečah.

Vse časopise je poročalo o velikih elementarnih neizgledih, ki so zadele lansko leto naše pokrajine. Znamo so nam velike povodnji in mnogo slučajev toče v naši državi. Če pa vzamemo v roke ta zakon, vidimo, da se je samo za niški ukrog dala podpora 1 milijon dinarjev za škodo, ki je nastala tam vsled povodnji. Za vse druge neizgleda, ki so se pripetile v Sloveniji, na primer v okraju Gornji Grad, kjer je Savinja napravila mnogo škode in je bila tudi ocenjena, kakor v niškem okrožju, ni določen niti vinar.

Če sem prinesel domov na počitnice dolge grive, je že kaj drugi dan poklical Koferc, ki mi je za »pakel« tobaka, nekaj pijače in prigrizka otrebil glavo čisto v tik na takozvani: baline.

Bil sem še najbrž v nižjih razredih gimnazije, ko je rekel oče, kaj pri nastopu velikih počitnic: »Jutri naj pride Koferc in ga naj obalinea.« Mati je bila pa meni nerazumljivega mnenja in rekla:

»Kaj ga bo balineal brezumni Koferc, saj ga je ugriznil sam zlodej v nogo in bi se fanta obsenčili kakoli duhovi, ako bi mu trebil glavo ta potegon.«

Kljub maternim pomislekom je prišel Koferc. Oče je nabrusil škarje na šivanki, stara dekla Roza me je ognila s smrdljivim predpasnikom in Koferc je pričel svoje delo. To Kofercovo striženje je trajalo več nego pol ure, ker je vmes vedno govoril in pljuval po tleh ono gnusno bago. Vrat me je že bolel na vse pretege in po možganih so mi poplesavale materine besede: Koferc je ugriznil vrag v nogo. Nisem se ga upal vprašati, kako je bilo s tem zlodejem ugrizom. Koferc sam pa je povedal med striženjem očetu:

»Joža, tvoj ti ne bo gospod, ker ima na levi strani »huncetola«. (Huncetov pravijo pri nas lasnemu vrtincu.) —

Oče je vlekel britev po jermenu in priporočal Kofercu, naj mi tega huncetola odstriže prav vtik, da res ne bo nevarnosti glede mojega poklica. Ko mi je osnažil glavo na baline, je pljunil na tri prste mi pomazal s slinami po vratu in mi na to pobril kocene, ki so se ustavljale škarjam.

Za dobre pol ure me je izpustil obalincanega in se lotil očetove brade. Takoj sem stekel k stari Rozi in jo vprašal, kako je s tistim ugrizom s peklenskim zobom. Starica je bila začudena, da mi še ni bila znana ta Kofercova storija, prisedel sem k njej na ognjišče in začela se je tale povest:

V Kozjem so proslavljali lani na veliko soboto proti večeru vsajenje. Topiči so veselo pokali, torjan-

Prav tako tudi ni določen noben vinar za škodo v drugih krajih, ki so bile tudi ocenjene in so bili cenilni spisi predloženi ministrstvu poljoprivrede i voda. Vse te škode v Sloveniji znašajo 20 milijonov dinarjev, toda vlada ni storila nobenega koraka, da bi se dala podpora težko oškodovanim kmetom in da bi se jim omogočilo, da si zopet uredijo svoja posestva. (Ivan Vesjenjak: Koruza, namenjena za podporo pasivnim krajem, je dražja, nego pri trgovcih.)

Zapostavljanje naših uradnikov.

Te zapostavitve so vedno večje. Prišli smo že tako daleč, da kmalu ne bomo imeli nobenega vodilnega uradnika, ki bi bil domačin, ampak povsod same Srbijance. Mi vidimo, da so pri vseh železniških direktorjih, tako v Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani, kakor v Subotici nastavljeni na vodilnih mestih sami Srbijanci, čeprav imamo dovoljno število sposobnih strokovnjakov, ki so svojčas služili v centralnih uradih. Toda ti ne najdejo milosti v očeh naše vlade in so določeni, da igrajo podrejeno vlogo in da služijo samo na podrejenih mestih. Mi vidimo, da se sistem, ki smo ga prej občutili v našem proračunu, nadaljuje, vidimo, da se iste krivice, ki so se nam godile prej, v naši državi nadaljujejo. —

Zapostavljanje naše trgovine in obrti.

Nadalje vidimo, da se pri razdelitvi sredstev za trgovino in obrt zapostavljajo prečanski kraji, osobito Slovenija. Pri podelitvi kreditov Narodne banke za trgovske svrhe se je naše veletrgovce tako malo upoštevalo, da je to naravnost sramota. Državna hipotekarna banka, za katero jamči cela država in katera dobiva ravno vsled tega jamstva visoke kredite v inozemstvu, ta banka se ne ozira prav nič na prošnje za dovoljenje kreditov iz prečanskih krajev. Ta državna hipotekarna banka, ki je po zakonu iz meseca aprila lanskega leta postala banka za celo državo, bi morala imeti upravni odbor, v katerem bi 5 članov morala izvoliti narodna skupščina. Preteklo je pa že 1 in pol leta, kar se je sprejel ta zakon, toda dosedaj vlada še ni imela česa, da stavi na dnevni red predlog, da se izvoli odbor petih članov za državno hipotekarno banko, ki bi vodil kontrolno in imel vpogled v to, kako se s sredstvi pri državni hipotekarni banki gospodari.

Slovenske bolnišnice.

Nešteto krat so bolnice v Sloveniji zahtevale, da se jim dajo krediti, da se razširijo in izpopolnijo. Tako na primer je nujno potrebna izpopolnitev bolnice v Mariboru in sicer radi tega, ker se mi ne moremo več posluževati bolnic v Gradcu in v Celovcu. Te bolnice leže izven mej naše države in zato je potrebno, da se izpopolni bolnica v Mariboru da služi v nadomestilo za bolnice v Gradcu in Celovcu, v katere so prej hodili težko bolni ljudje, osobito taki, ki so potrebovali pomoči zdravnikov-spezijalistov.

Zanimivo je tudi to, kako si zamišlja gospod fin. minister pokritje izvanrednih izdatkov, ki jih predvideva zakon o dvanajstinah za mesec oktober, november in december.

Kot prvi način pokritja navaja on »ušteđe« — prihranke, ki jih misli doseči na podlagi lanskega proračuna. O prihrankih pravzaprav ni mogoče govoriti, ker ti prihranki ne pomenijo nič drugega nego to, da se ne bo izplačala cela vrsta izdatkov, ki bi se morali izplačati na podlagi lanskega proračuna.

Redukcija invalidov.

Nadaljne prihranke misli doseči potom redukcije. Toda tukaj vidimo, da je pot, katero je uvedel, nepr-

vilna. On je začel reducirati invalide in sicer hoče v Sloveniji reducirati 30 odstot. invalidov brez ozira na to, ali so invalidi ali ne in ali jim je mogoče odvzeti tisto malenkostno podporo, ki jo dobivajo sedaj. Kratkoterminalno hoče reducirati 30 odstot. invalidov. Nadalje hoče ukiniti oddelek za socialno politiko v Sloveniji, kar smatramo mi za nevaren poizkus, ker še vedno vsi čutimo posledice vojnih razmer. Povdarjal sem že, da smo tudi mi pristaši redukcije, toda ta redukcija se mora izvršiti tam, kjer se res dajo doseči znatni prihranki, ne sme se pa reducirati naših invalidov in oddelka socialne politike v Sloveniji, ker je to jako nevarno.

Drugi vir dohodkov, ki jih navaja gospod finančni minister so višji dohodki, kakor so pa proračunjeni. — Povdariti moramo, da se gospod finančni minister tukaj ne vara, kajti vse pokrajine izkazujejo višje dohodke, nego so proračunjeni. Navesti hočemo, koliko znašajo ti višji dohodki v Sloveniji.

Koliko plačuje Slovenija?

V Sloveniji so bili proračunjeni državni dohodki iz neposrednih davkov na 44.400.000 dinarjev. Plačalo se je pa na teh davkih v desetih mesecih, torej niti v celotnem letu 73.300.000 D. Na specialni trošarini je bilo določeno po proračunu 2.500.000 D, plačalo se je pa v desetih mesecih 12.300.000 D. Takse so bile proračunane na 45.700.000 D, a vplačalo se je v desetih mesecih 63 milijonov D. Monopoli so bili proračunjeni s 140 milijoni D, a vplačalo se je 175.300.000 D. Samo dohodki saobračaja so nekoliko manjši. Ti dohodki so bili proračunjeni na 74.700.000 D, v desetih mesecih pa znašajo 37.800.000 D. Toda nobenega dvoma ni, da bodo ti dohodki do konca leta dosegli svoto, ki je določena v proračunu.

Manjši dohodki se kažejo edino pri nepremičnem premoženju. Nepremično premoženje, to so državna posestva, ne nesejo toliko, kolikor je proračunjeno. Dohodki iz državnih nepremičnih posestev so proračunjeni na 53.600.000, toda v 10 mesecih so donesli samo 33.900.000 D. Vidimo pa, da je krivda državnih organov, ki gospodarijo na teh posestvih, da se ne bo dosegla svota, ki je določena v proračunu. Razni dohodki v Sloveniji so proračunjeni na 5.700.000, a v 10 mesecih znašajo 9.200.000 D.

Če mi vse seštejemo, vidimo, da bi imela Slovenija po proračunu dati na specialnih dohodkih 342 milijonov 700.000 D, dala je pa v desetih mesecih 404 milijone 800.000 D, tako, da je Slovenija v desetih mesecih plačala na specialnih dohodkih 62.000.000 D več, kakor se je zahtevalo po proračunu. Medklac: Nazaj pa ne dobi nič.

Kar se tiče pokritja teh izdatkov, ki ga hoče gospod finančni minister doseči v obliki prihrankov ter višjih dohodkov, bi omenil, da je to pokritje preveč splošno. Označeno ni s točnimi številkami. Edino sigurno pokritje, na katero more gospod finančni minister kolikor toliko računati, so doklade na neposredne davke, katere doklade so sklenjene z zakonom o dvanajstinah za julij, avgust in september, med tem ko pokritje na podlagi povišanih taks — kar moramo izrečno povdariti — ne pride v poštev, ker zakon o povišanju taks še ni predložen narodni skupščini.

Zapostavljanje prečanov na eni strani, na drugi strani pa pretirano obremenjevanje prečanskih krajev in brezsrčno navijanje davčnega vijaka, postopanje napram Hrvatim in Slovencem v vseh ozirih, osobito pa v gospodarskem oziru nas sili, da delamo za našo finančno samostojnost in da ne odnehamo, dokler te finančne

Rajna Gajska Katra tudi ni bila ženšče, ki bi strepetalo pred vsako bolho strahu, vendar je zakričala na glas od same groze, ko je iztiskavala Kofercu gnoj in je pri pritisku frknilo iz rane nekaj debelega kot mazinec, padlo trdo kakor kosce jekla na tla. . . Katra je spustila nogo, pot pod nogo in skozi duri na zrak. Bila je prepričana, da je iztisnila iz noge — sam jekleni — peklenski zob. . .

Tako je povedala naši stari Rozi Gajska Katra, a Roza meni, mravljinici nenadne groze so mi zagomazali po celotnem telesu.

Kaj je napravil Koferc z iztisnjenim peklenskim zobom, ne vem, ozdravil pa je kmalu za tem in ljudje so se ga bali in ogibali bolj nego poprej.

Rad bi poznal onega, ki bi brez bojzani prijateljsko stiskal roko človeku, ugriznjenemu od samega vruga na veliko soboto med vsajenjem in to s tako jezo, da si je peklenski zob izdrl iz noga in ga pustil v rani.

Koferc ni rad govoril o onem peklenskem ugrizu, znal je, da govorijo ljudje o njem ter vražjem zobu daleč na okoli, a ni se hudoval radi tega. Vsakdo se ga je na tihem bal, nikdo mu ni branil rezanja bičnikov, gospodinje su mu stregle ob vsaki priliki s pijačo in prigrizkom, da jim ne bi zacopral s peklenskim zobom perutnine in nagnal presnetih urokov v živino.

Kljub peklenskem ugrizu se Koferc ni poboljšal v verskem oziru glede predpisane izpolnjevanja bogo molnih dolžnostih ob nedeljah in praznikih.

Tako od samega ta hudega ugriznjeni Koferc je torej balineal mene in mi celo s svojo ogabno slino pomazal vrat, kar stresavalo me je. . . Očetu sem zameril, ker ni poslušnil matere in mi rajši pustil moj studentovski ponos ter kras — dolge kodre, katere mi je porezal prav vtik na baline od živega vruga v levo nogo včasnjeni Koferc.

(Konca prihodnjik.)